

ספר
אהל יחושע
על התורה ומועדים

חלק שלישי – ויקרא

מאמרי דרוש ואגדה

שחזתה אחריו ברמה

הגולה הרב **יחושע הורוביץ זצ"ל**
בן הרח"ק רבי חיים מנחם דוד זצוק"ל ח"ד
אבד"ק דזיקוב

תורגם ונערך מדשיכותיו באידיש

בני ברק

שנת שי' יחושע סלא רח המנוח - תשל"ט

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה (ו' א')

הדרגה השנייה - התבוננות בניסים הגלויים מביאה להפירה בשפלות עצמו
 * הדרגה העליונה - התבוננות בניסים הנסתרים מביאה להפירה בשפלות עצמו

הקב"ה לפתוב גם באל"ף ובחפה קטנה - משה רבינו לגודל ענוותנותו השאיר את האות אל"ף קטנה. מפני שמצדו רצה לפתוב רק ויקר', לשון המורה על נבואה בדרך מקרה וארעיות. בדרגת הנאמר גבי בלעם (נמוני מ ד) ויקר' אלוקים אל בלעם, אלא שהקב"ה הוא שציווה עליו לפתוב ויקרא' בלשון חשיבות.

והנה איתא בגמ' (פסלה לה א) "אמר רב יוחנן כל מקום שאחה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אחה מוצא ענוותנותו", וביאר היאהבת שלום שיענוותנותו קאי על האדם, כלומר שכאשר מתכוון האדם בגדולתו של הקב"ה שם הוא מוצא את שפלות עצמו וענוותנותו שלו.

ויצ' פי דבריו פירש הישארית מנחם את הנאמר בתהילים (פוק פ ד) "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת. מה אנוש

חומש שמות מסתיים בפסוק: "כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל ישראל בכל מסעיהם", ומיד מתחיל חומש ויקרא בפסוק: "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר".

כתב בעל הטורים כביאור סמיכות הפסוקים זה לזה: "כתיב לעיל ראש תהיה בו' וסמך ליה ויקרא אל משה; לומר מתוך שקרא לו ודיבר עמו היו פניו בוערות כאש". מהלך נוסף כתב בעל הטורים: "בכל מסעיהם, ויקרא אל משה - לומר שבכל מסעיהם קרא למשה לומר שיסעו, כדכתיב על פי ה' יסעו".

באופן אחר ניתן לכאר את סמיכות הפרשיות אהרדי, בהקדים עוד מדברי בעל הטורים על אתרו "אל"ף דיקרא זעירא, שמשה לא רצה לפתוב אלא ויקר' כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו ה' אלא במקרה, ואמר לו

ניתן לבאר את העניין. בהקדים מה שמצינו שאחר כל בריאה ובריאה במעשה בראשית נאמר: "וירא אלוקים כי טוב", מלבד בבריאתו של האדם שלא נאמר כה 'כי טוב'. טעם הדבר הוא, שבכל מעשה הבריאה כולו נבראו ברואים אשר אינם בעלי בחירה, ובאותה הצורה והדרגה כה הם נבראו עתידים הם להישאר, ולכן נאמר בהם 'כי טוב' כבר בבריאתם, מפני שלא שייך בהם שינוי ויישאר בטובתם. לעומת זאת האדם הוא בעל בחירה וביכולתו לתקן ולהשלים עצמו, אך מצד שני ביכולתו אף לקלקל חלילה, כמו שנאמר בפרשת נצבים (ויקרא ל"ט) "החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים". משום הכי לא נאמר בבריאתו 'כי טוב', שהרי הבחירה ניתנה בידו אם להיות טוב או להרע, ורק אחר השלמת תיקונו בעולם ניתן יהיה לקבוע האם הוא אכן 'כי טוב'.

על אותה הדרך ניתן אף לבאר מפני מה נדחתה בריאתו של האדם

אחר כל מעשה בראשית. שבתחילה ברא הקב"ה את הברואים אשר אין עליהם כל ספק שיישאו במצבם הטוב כבשעת בריאתם, שהרי אין להם את כח הבחירה ואינם יכולים לקלקל מעשיהם. ורק אחריו נברא האדם אשר ניתנה בידו הבחירה, ולגבי קיים כביכול ספק האם יישאר בידו של 'כי טוב' או יבחר חלילה כדון הרע.

מעתה יש לומר, שטעם זה של הקדמת בריאת כל הברואים לפני בריאתו של האדם, שייך גם לגבי הקדמת דיני סימני הטהרה והטומאה של בעלי החיים לפני דיני טומאת האדם. דהנה איתא בגמ' (נדה ל"ג) "ומה היא השבועה שמשביעין אותו, הן צדיק ואל תהי רשע" - האדם נולד תחת השבועה 'תהי צדיק' וכן הוא דרגתו הראשונה, אלא שהוא יכול לבחור האם ללכת ולהתקדם בדרך זו או חלילה להפוך לרשע.

עוד איתא בגמ' (טעון ס"ג) "השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה

כא באופן אחר יש ליישב אמאי בבריאת האדם לא נאמר 'כי טוב', על פי מה ראינו בזה"ק (ה' י"ג) "ודבר בלא נוקבא פלג גופא" - האדם קודם שנשא אשה הרי הוא חסר שלימות מצד גוף, ומצא שגם לאחר שברא אלוקים את האדם עדיין לא נחקיים בשלמותו מאמר נצבים אדם, שהרי האדם שנברא היה עדיין 'פלג גופא', ועל כן לא נאמר בו 'כי טוב'. תל"ק בהמשך הפרשה (ויקרא נ"ח) נאמר בו: "לא טוב היות האדם לבדו", כלומר המצב הנברא של האדם אינו 'כי טוב' אלא להפך, לא טוב, ורק אחר מאמר 'אעשה לו עזר כנגדו הישלים

מביא תקלה על ידו, צדיקים עצמן לא כל שכן", וכתבו התוס' על אחר: "דוקא במידי דאכילה אין הקב"ה מביא תקלה על ידו", כלומר שבעניין זה של מאכלות אסורות ניתן לסמוך על כך שלא ייכשלו בו הצדיקים.

משום הכי הקרימה התורה את דיני סימני הטהרה של בעלי החיים, משום שבעניין זה של מאכלות אסורות יש פחות מקום להסתפק האם יצליח האדם להישמר מהם, שהרי כאמור האדם נולד בדרגת צדיק מכח שבועתו, ובמידי דאכילה אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, ואפשר יותר לסמוך על כך שלא יכשל בהם האדם. על כן הוקדמו חלילה דיני מאכלות אסורות, ורק אחריו נכתבו דיני טומאת האדם שבהם יש יותר מקום להסתפק האם יצליח האדם לקיימם בשלמות או ייכשל בהם חלילה.

ון כוונת חז"ל כדימוי בין יצירת האדם לדיני טהרת האדם - "כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף" - שהרי מאותה סיבה שהוקדמה יצירתם של בעלי החיים לפני יצירתו של האדם,

וכאמור שהסיבה היא שבבעלי החיים אין ספק שיישאר במצב של 'כי טוב', שהרי אין להם כח בחירה, לעומת האדם העומד בספק האם יבחר להמשיך בדרך הטוב או להפך. "כך תורתו נתפרשה אחר תורת כהמה חיה ועוף" - הוא הדין והוא הטעם שהוקדמו דיני מאכלות אסורות, סימני טהרת בעלי החיים, קודם דיני טומאת האדם, משום ש'במידי דאכילה' - מאכלות אסורות - יש לאדם אשר נולד כצדיק שמירה מיוחדת שלא תבוא תקלה על ידו, מה שאין כן בדיני טומאתו בהם קיים עדיין הספק האם יקיימם כראוי או לא.

או יאמר על דרך הרמז, בביאור דברי המדרש: "כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף", דהנה אחד מן הטעמים המובאים בגמ' (טהורין ל"א) כסיבת הקדמת בריאת בעלי החיים לפני בריאת האדם הוא: "שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית", כלומר כדי שלא יבוא האדם לכלל גאוה.

בריאת האדם. זה שאמר שלמה המלך ע"ה (משל"א ס"ג) "מצא אשה מצא טוב" - כאשר האדם נשוא אשה הרי הוא מוצא את היטוב החסר בו, משום שרק אז מקבל הוא את שלימותו. וכן נאמר בישעיה (פרק ס"ה) "אמר לדבק טוב הוא", כלומר על ידי הדבק - ודבק באשתו - נשלם היטוב החסר בבריאת האדם.